

Landareak

JAKOBA ERREKONDO

Irakurleak galdezka

Kaixo Jakoba, orain dela 15-20 urte gorosti batzuk sartu nituen etxe inguruan. Batzuk itxura eskasa ari dira hartzen azkeneko bizpahiru urte hauetan. Hostorik gabe gelditzen ari dira, puntetan bakarrik dituzte hosto batzuk eta adar asko lehortzen ari zaizkie. Bestalde, kumeak edo gorosti gazteak ari dira jaiotzen enbor nagusiaren ondoren. Ez dakit zein den arrazoia, lurra antzerakoa da, nahiko pobrea omen da, eta urtero belarra mozterakoan –motosega erabiltzen dut horretarako–, inguruan lagatzen diet ongari gisa, besterik ez diet egiten. Zer egin beharko nuke, moztu enbor nagusia eta utzi kumearen bat edo gehiago landare berria hazteko? Edo ongarriren bat bota?

Eta beste galdera bat: weigelia izeneko lore eder bat daukat, eta nahiko itxia denez, etxeko atarian haizearen kontrako babesa ematen du, eta gainera loretan jartzen denean, ehunka lore larrosa-txuri kolorekoak ematen ditu. Hogeia bat urte izango ditu eta zahartze itxura hartzen ari dira adarrak, batzuk lehortu ere egin dira. Ba al dakizu noiz egiten zaion inausketa? Carlos Ansola (Elgoibar).

Kaixo Carlos, zuen etxeko gorostien arazoaren gakoa desbrozadora dela iruditzen zait. Sastraka kentzeko makina edo motosega deitzeko proposatzen da, baina nik desbrozadora deitzeko ohitura txarra dut.

Sailak garbitzeko aurrerapen ederra da desbrozadora, baina erabiltzen jakin behar da. Makina bat landare hiltzen dugu urtero makina honekin, milaka eta milaka. Muturrean biraka dabilkien pitak gorostiaren azala ukitzen duenean ebaki eta zauritu egiten du. Behin eta berriz ebakitzeko zauriak buelta guztia edo ia osoa hartzen duenean izerdiak ezin gora egin. Goikoa ihartzen hasiko da, landareak bizi egin nahi eta zauriaren azpitik berriro egingo da. Edozein parke edo lorategitan honelako adibide ugari dugu ikusgai.

Weigeliarena, *Weigelia floribunda*, seguruenera, loratu ondoren egingo nuke. Lorea udaberriaren hasieran ematen du eta ondoren hostoa. Hostorako izerdiak ederki itxiko ditu inausketa zauriak. Ihartutako adarrez gain, landarea gaztetze aldera, adar zaharrenak behetik moztu, baina denak batera inoiz ez, urtero-urtero bakar batzuk. Loraldi on.

Landareei buruzko galderaren bat egin edo gairen bat proposatu nahi badiguzu, bidali mezua landareak@argia.com helbidera eta orrialde honetan bertan irakurri ahal izango duzu erantzuna.

Azala azalari

SITS ETA TXIMELETEN ostatu dira belarrak, baina baita zuhaitzak ere: urkia, pagoa, haritza, ezkia, sahasak eta zumeak, astigar gorria, haltza, otsalizarra, hostazuria, maspila, lizarra, zumarra, hurritza, elorri zuria, udareondoa, sagarrondoa, irasagarrondoa...

Oraintxe fruitu arbolak paisaia nagusi dira. Elorri beltzak lore zuritan erditu ehundu dira, udareondoa, aranondoa, muxiak... Eta geroxeago gereziandoa, elorri zuria, irasagarrondoa, kiwiak, mizpirak, sagarrondoa... Zuria eta gorriaren arteko ñabarduren ikuskizuna abiatu da.

Loratzen den izerdi berria txertoak egiteko proposa da. Mentua eta mentu-oina itsatsi, elkar hartu eta aurrera.

Sagarrondo makatzak, sagarrondo basatiak mendian basoaren babesean bizi dira. Hauen aleak udazkenean bildu, mandioan heldu eta usteltzean haziak kendu. Haziok muintegian erein. Sortutako landareak zehar-aldatu sustraiak sendotu eta landareari hazteko behar adinako tartea emateko. Milaka urtetan aurrekoek jaso dituzten bere ezaugarriak eusten dien makatz haren alaba hauek izango dira gure sagastiaren euskarri, mentu-oin. Bertako basatiak baino hobe nork haziko du gainean txertatutakoa?

Mentu-oinak betirako bizitoki izango duten belazean landatuta daude. Atzo belaze, gaurtik sagasti. Martxoko ilbeheran txertaketa. Urteko lan ederrenetakoa. Aurtengoa urtebi handia eta pelestina taxonak txertatuko ditugu. Mentuak lehengo sagarrondoetatik hartuak, urteko puja ona, indarrean hazitakoa. Urteko pujaren erdi aldetik lau begiko puska kenduz zirujau lana hasten da. Mentu-oina nahi den garaieran ebaki, nire gusturako ahal den goienean. Labana gainean jarri eta mailutxoaz kaxk eman eta zartatu. Labana txorrotxaz mentuari koska egin, oinaren zartatuan sartuko dena, alegia. Azala azalaren pare jarri, elkarri izerdia eman diezaioten. Oinaren eta mentuaren zauriak estaltzeko erretxinaz, argizariz eta segoz egindako nahaskia urtu eta gainean eman. Hau hoztu eta gogortzean, balekoa. Hauxe aurtengo izerdi berriaren jain gure sagastian Artamugarriko Oihanek erakutsitako artea.

JAKOBA ERREKONDO